

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кафедра анатомії і фізіології людини та тварин

**Роздатковий матеріал з анатомії людини
для самостійної роботи студентів
спеціальності «Біологія»**

**Івано-Франківськ
2008**

Роздатковий матеріал підготували:

Зав. кафедрою анатомії і фізіології людини та тварин проф. Грицуляк Б.В., доц. Грицуляк В.Б., доц. Івасюк І.Й., к.б.н., ас. Спаська А.М.

Рецензенти:

- зав. кафедрою анатомії людини доктор медичних наук, професор Левицький В.А. Івано-Франківський державний медичний університет;

- доцент кафедри анатомії людини, кандидат медичних наук Пастух М.Б. Івано-Франківський державний медичний університет.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

Протокол № 4 від 25 грудня 2007року

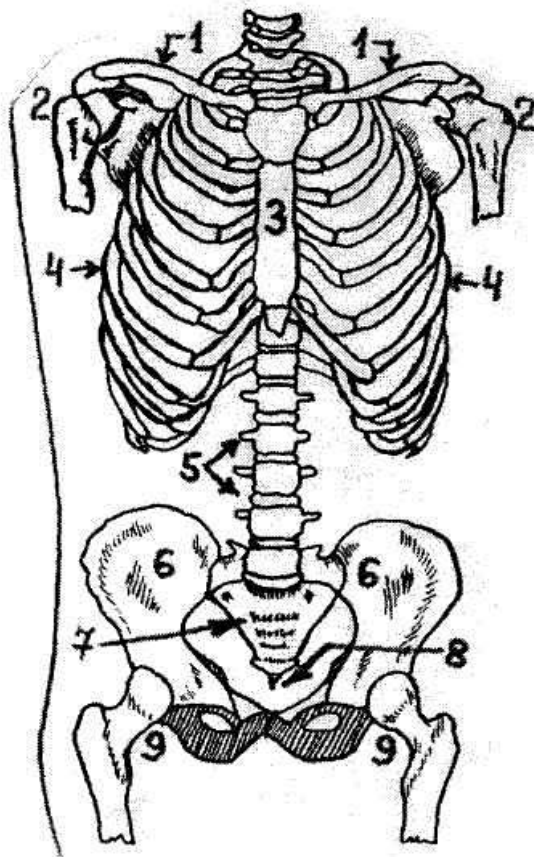
ЗМІСТ

Розділ 1. Схеми органів з різних розділів анатомії людини (остеологія, мієнологія, ангіологія, спланхнологія, центральна і периферична нервова система).....	4
Розділ 2. Текстові пояснення до схем з анатомії людини.....	48
Список рекомендованої літератури.....	64

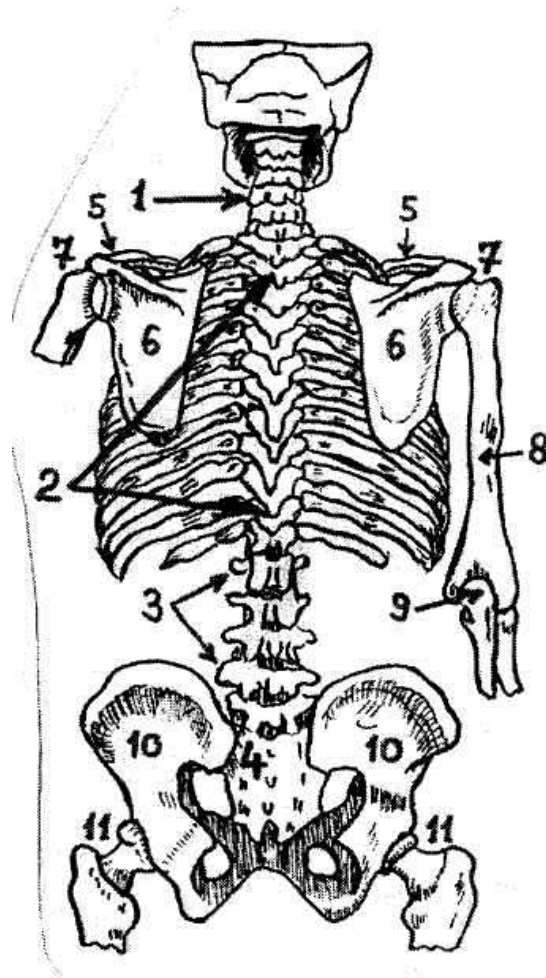
Розділ 1

Схеми органів з різних розділів анатомії людини
(остеологія, мієнологія, ангіологія, спланхнологія, центральна і
периферична нервова система)

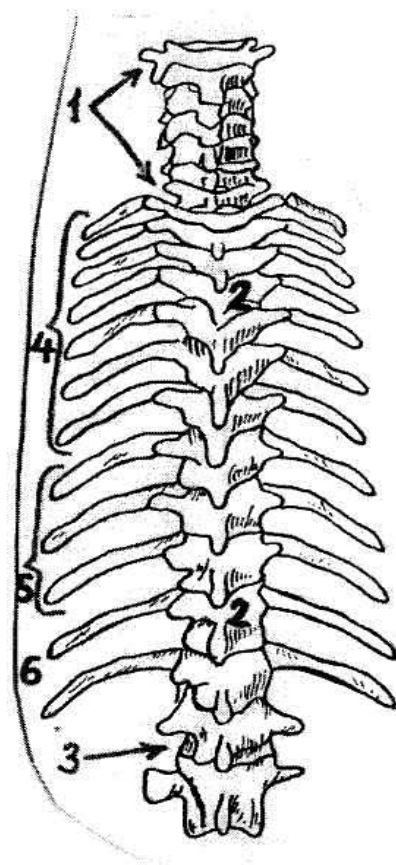
Завдання 1.

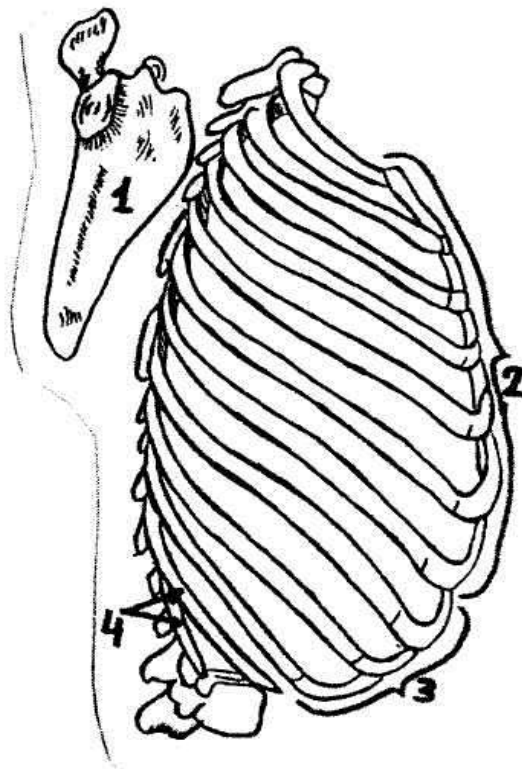
Завдання 2.

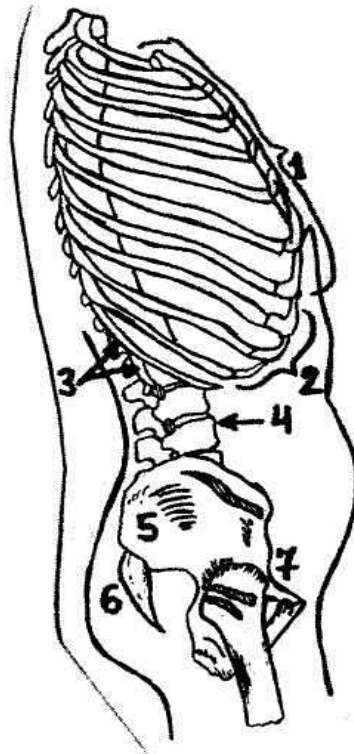
Завдання 3.

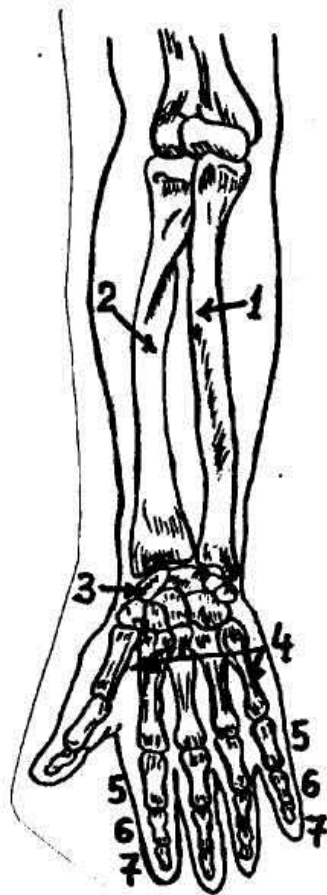
Завдання 4.

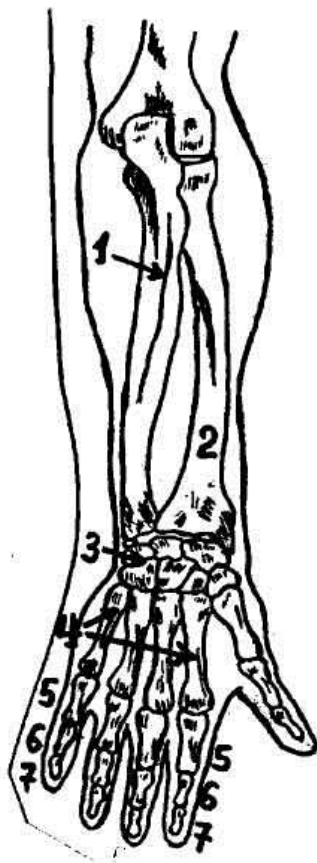
Завдання 5.

Завдання 6.

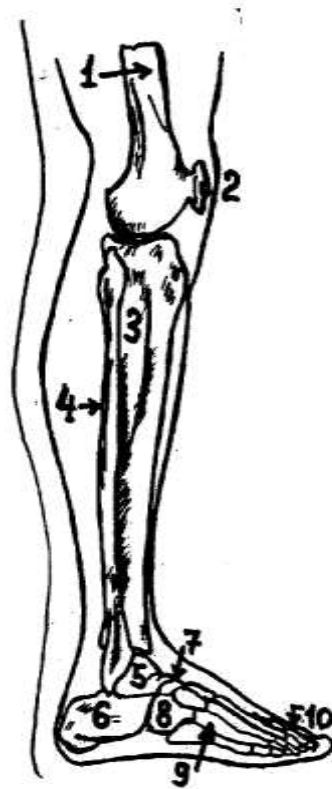
Завдання 7.

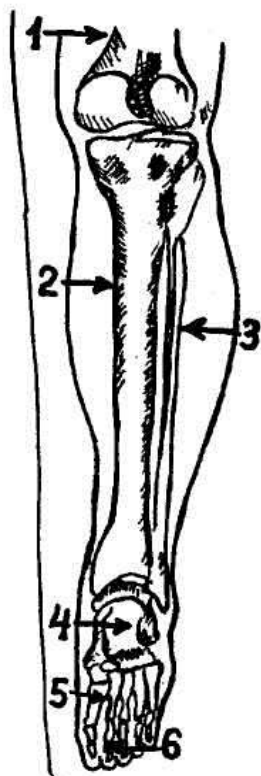
Завдання 8.

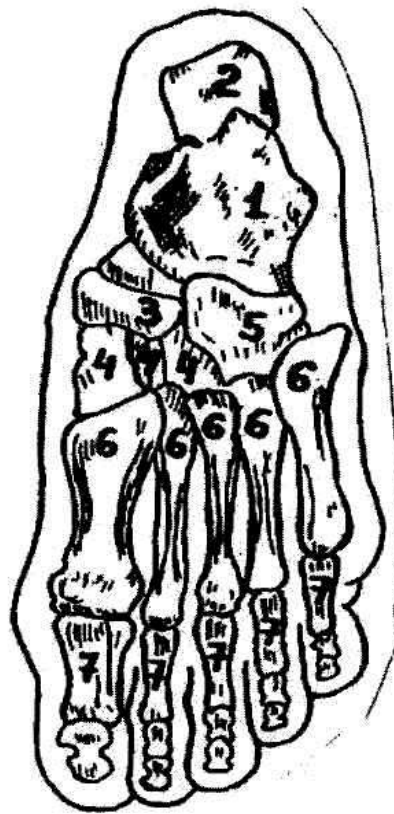
Завдання 9.

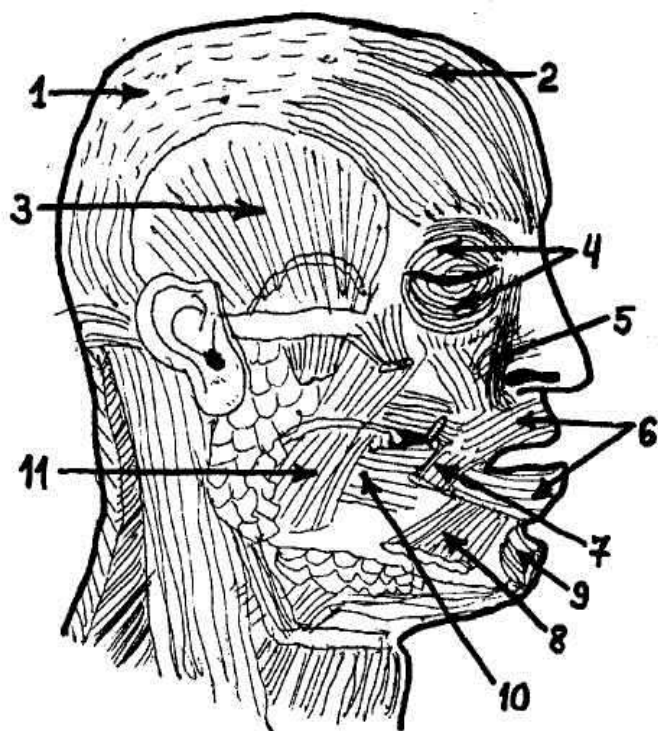
Завдання 10.

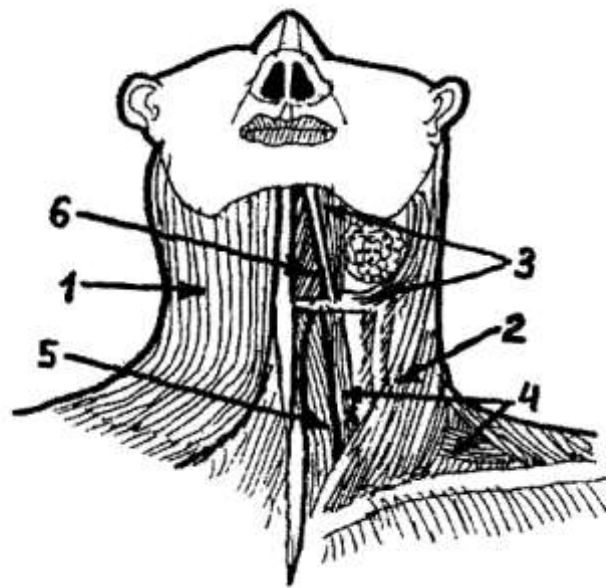
Завдання 11.

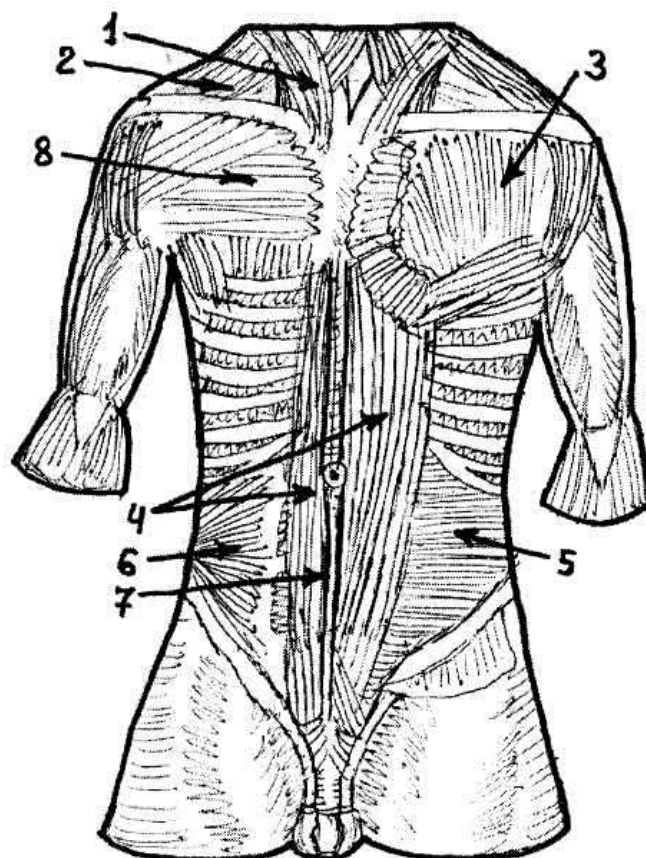
Завдання 12.

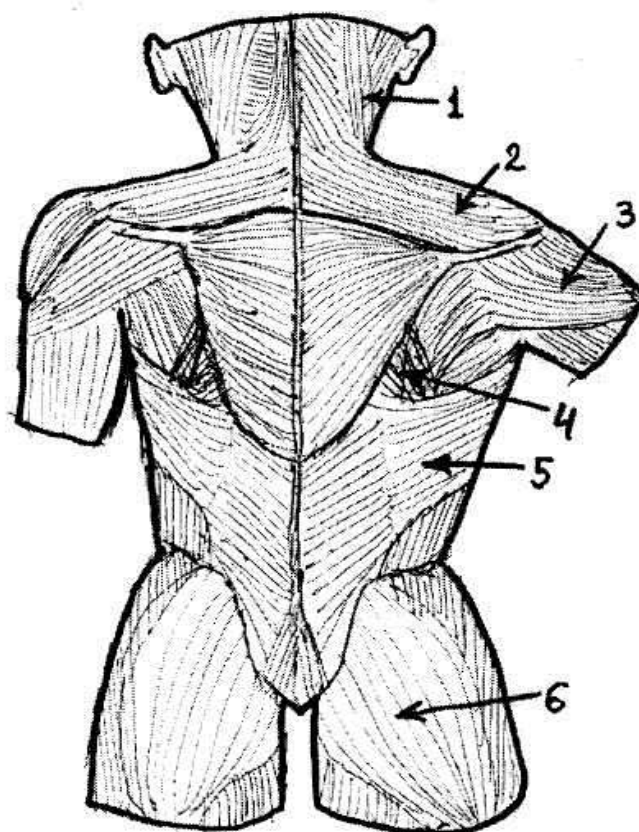
Завдання 13.

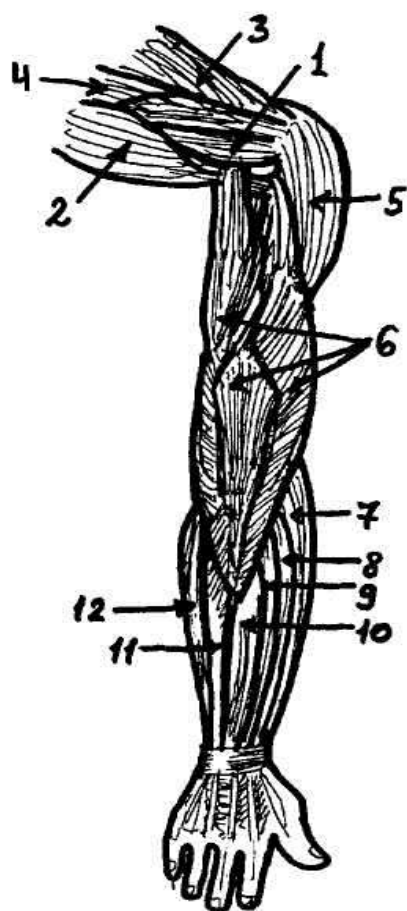
Завдання 14.

Завдання 15.

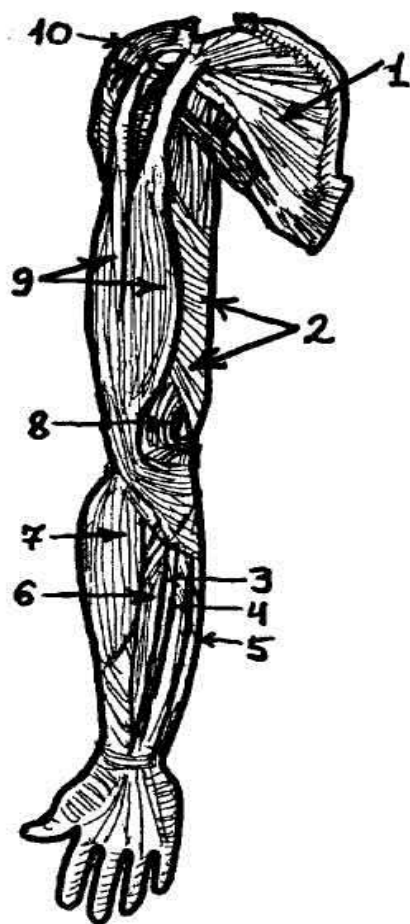

Завдання 16.

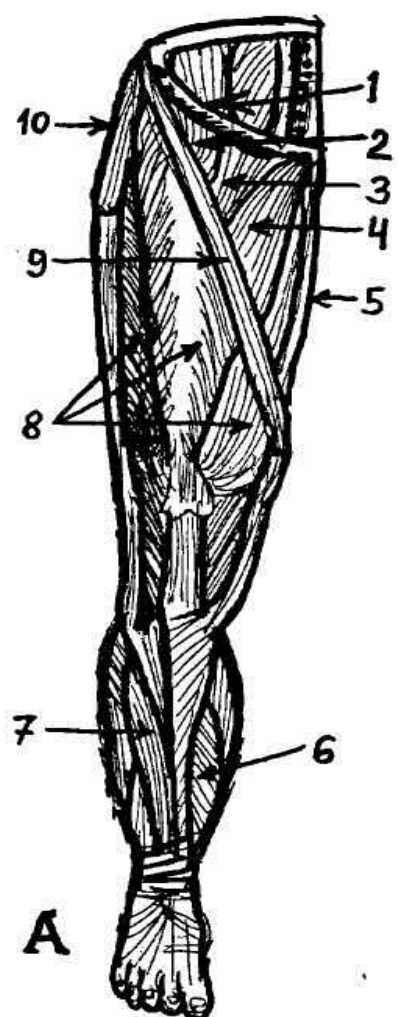
A

Завдання 17.

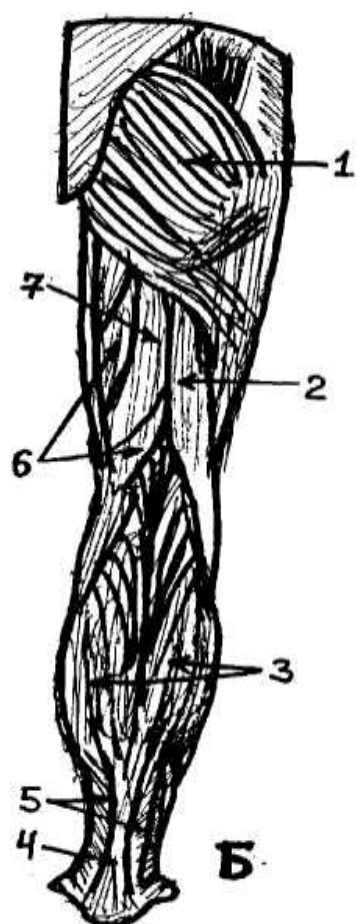

Б

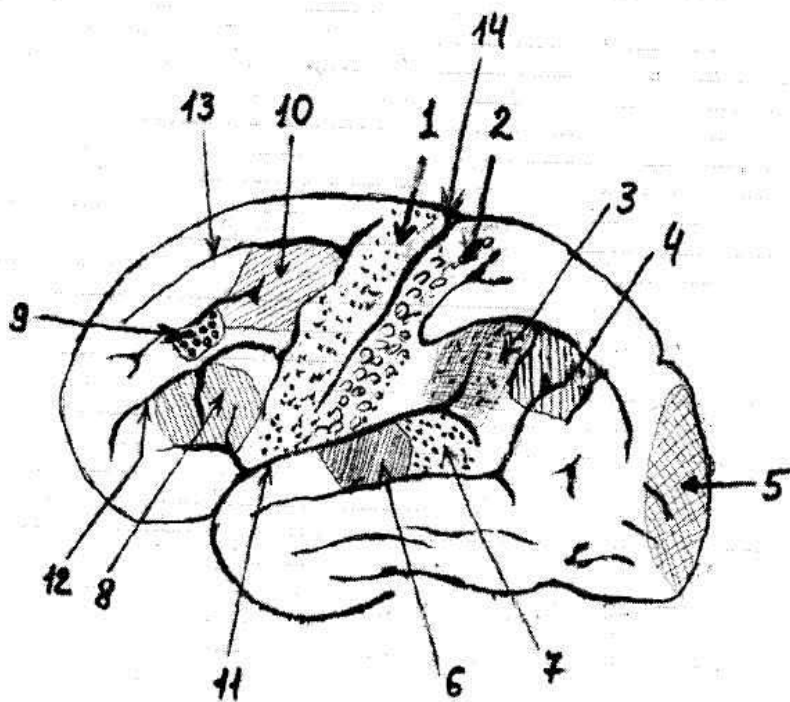
Завдання 18.

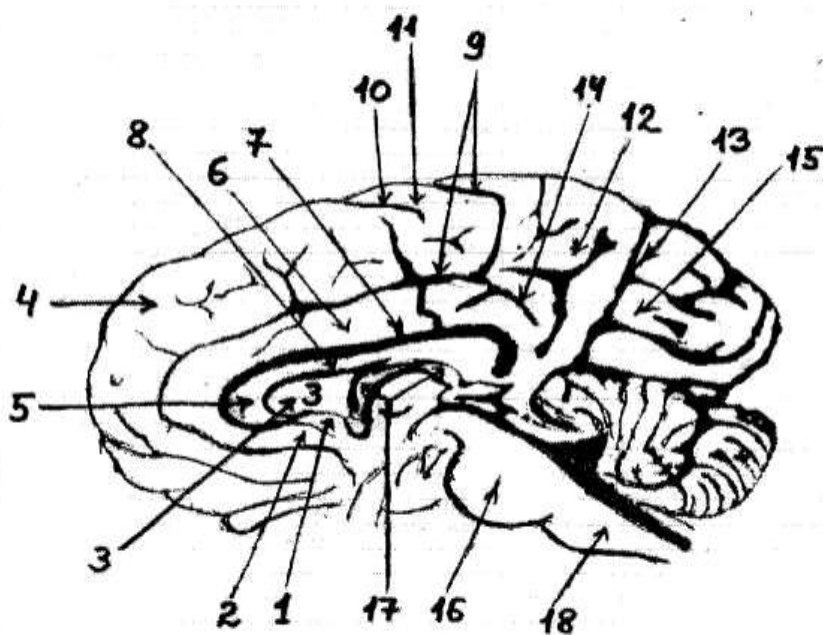
Завдання 19.

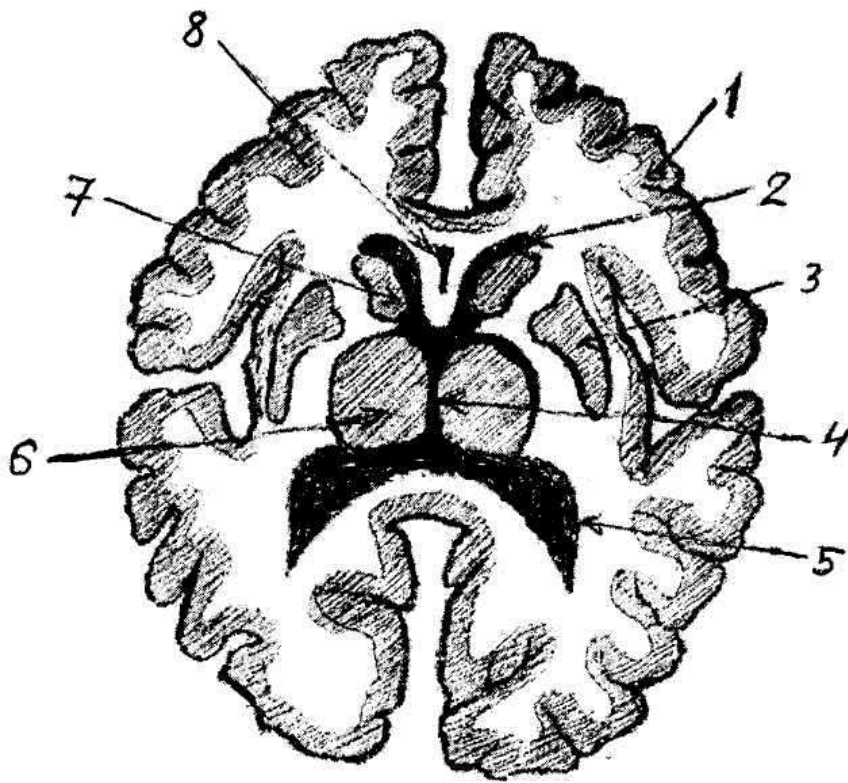
Завдання 20.

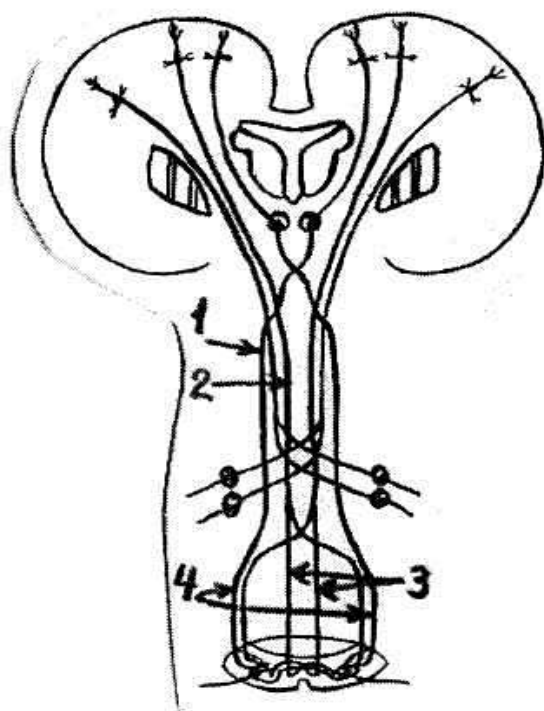
Завдання 21.

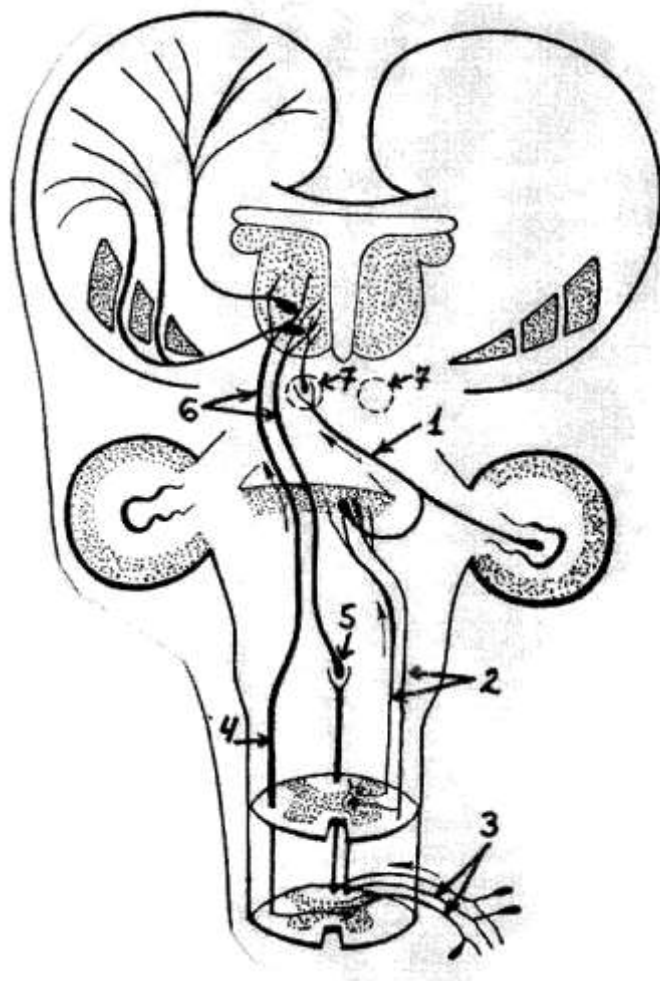
Завдання 22.

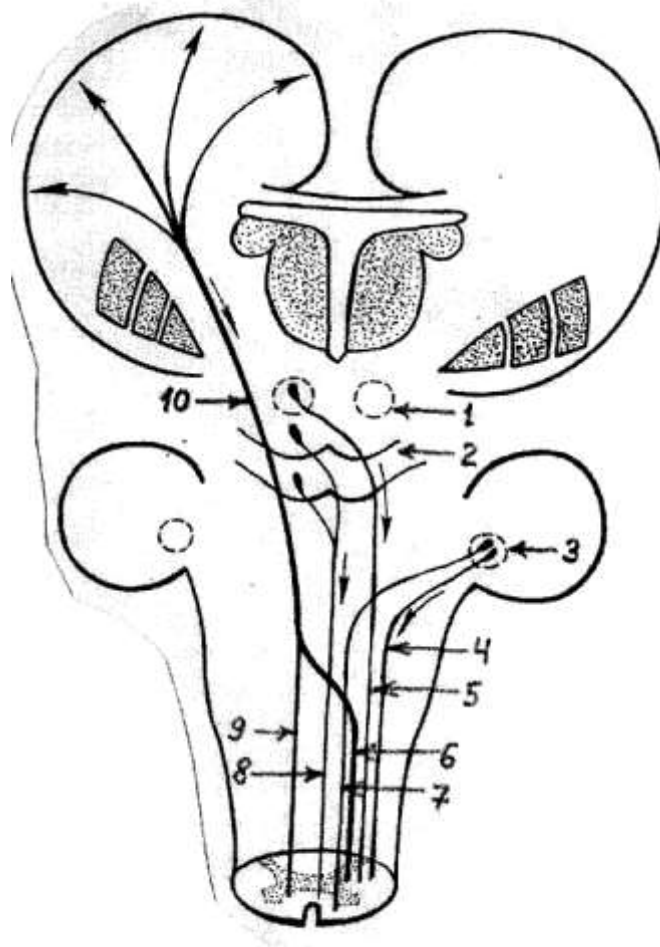
Завдання 23.

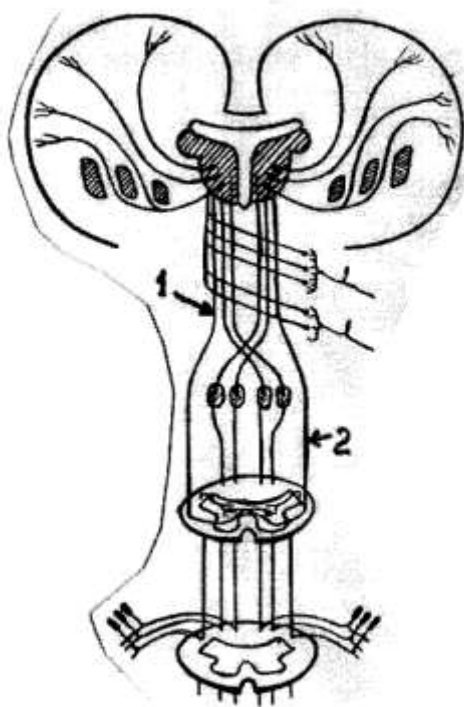
Завдання 24.

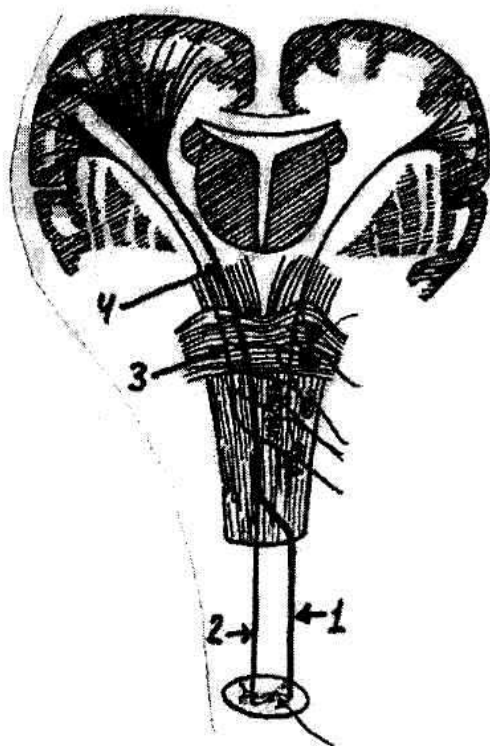
Завдання 25.

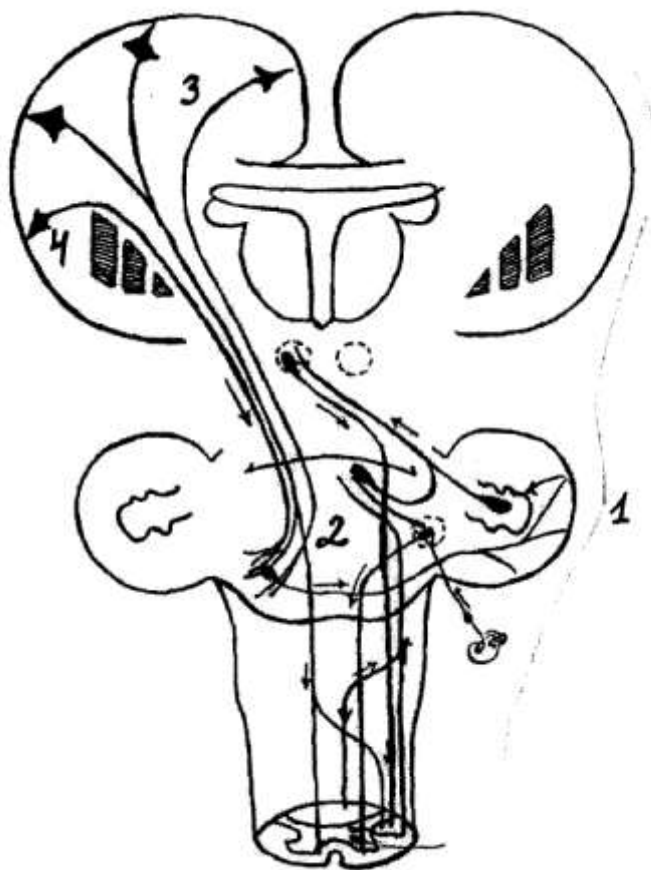
Завдання 26.

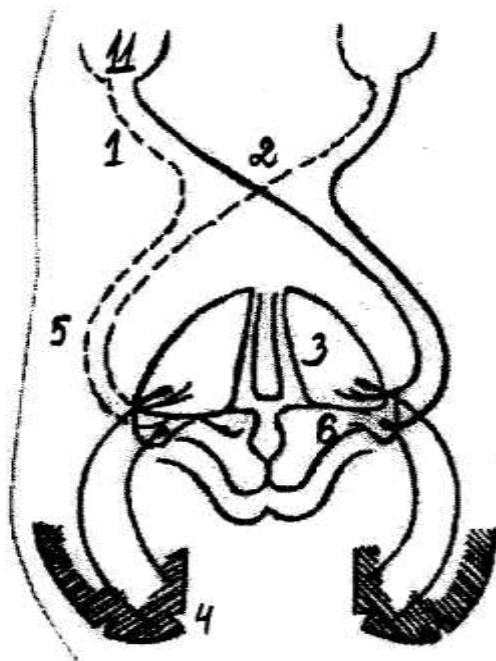
Завдання 27.

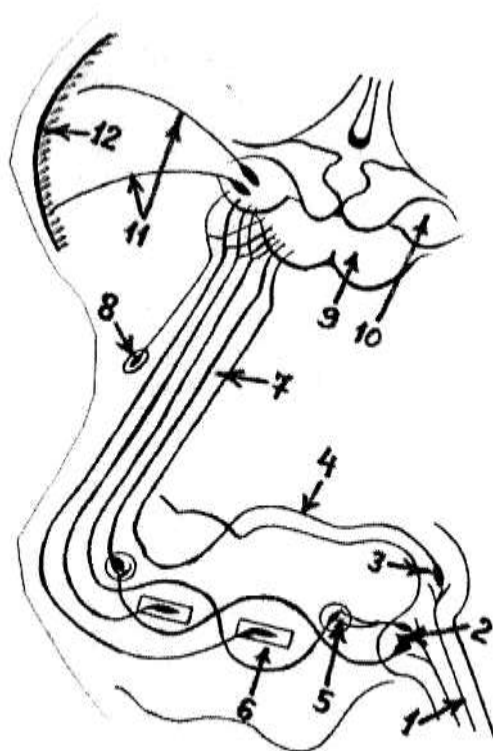
Завдання 28.

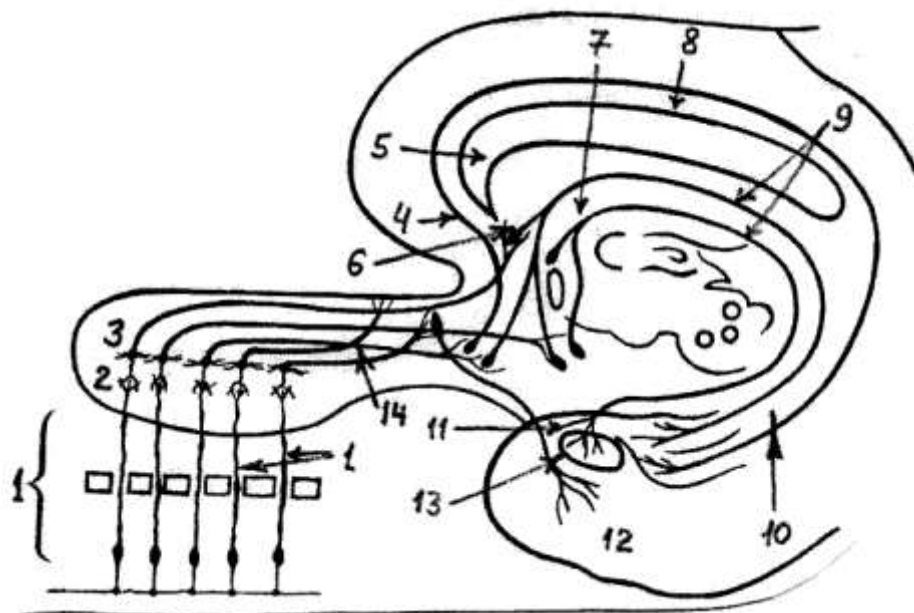
Завдання 29.

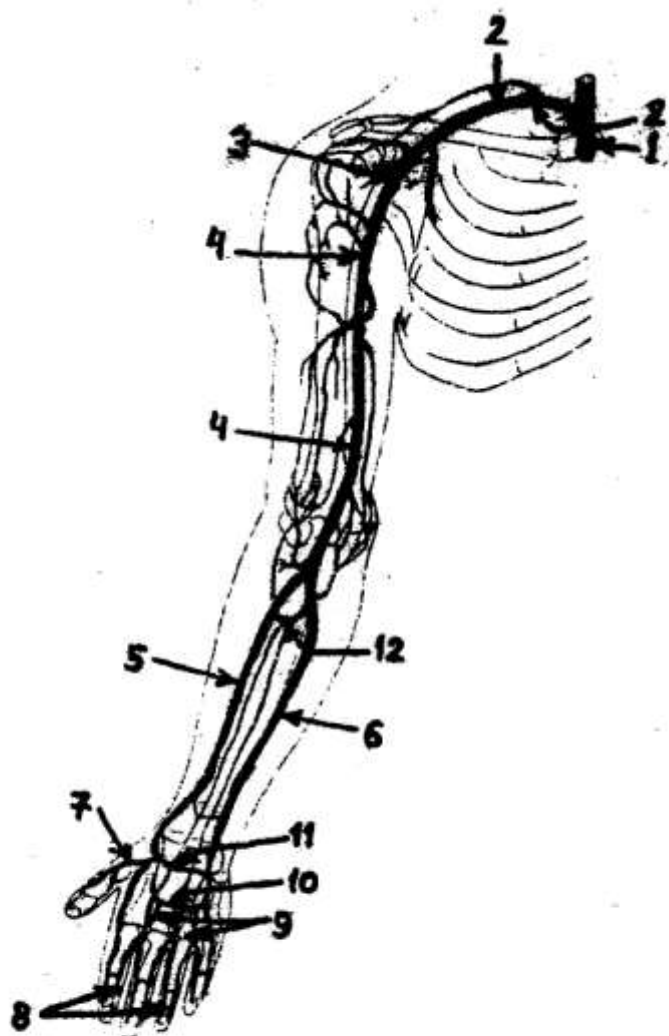
Завдання 30.

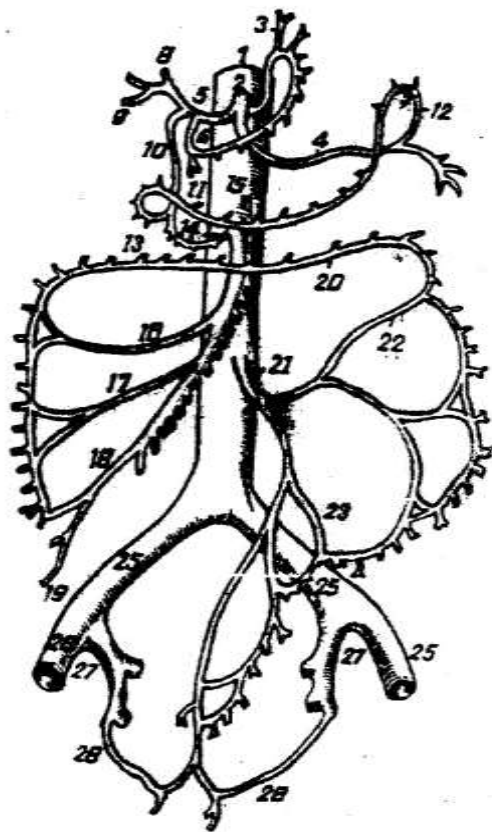
Завдання 31.

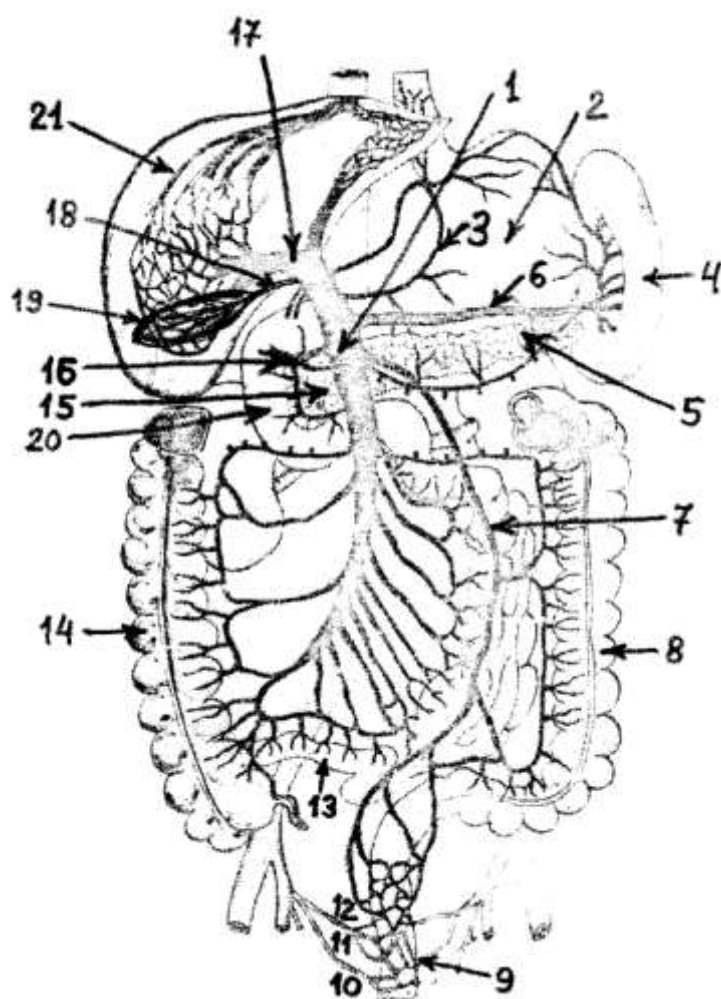
Завдання 32.

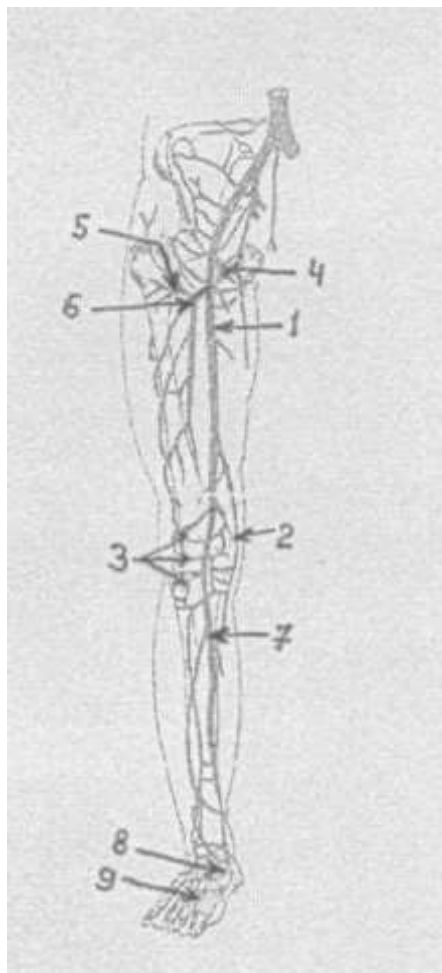
Завдання 33.

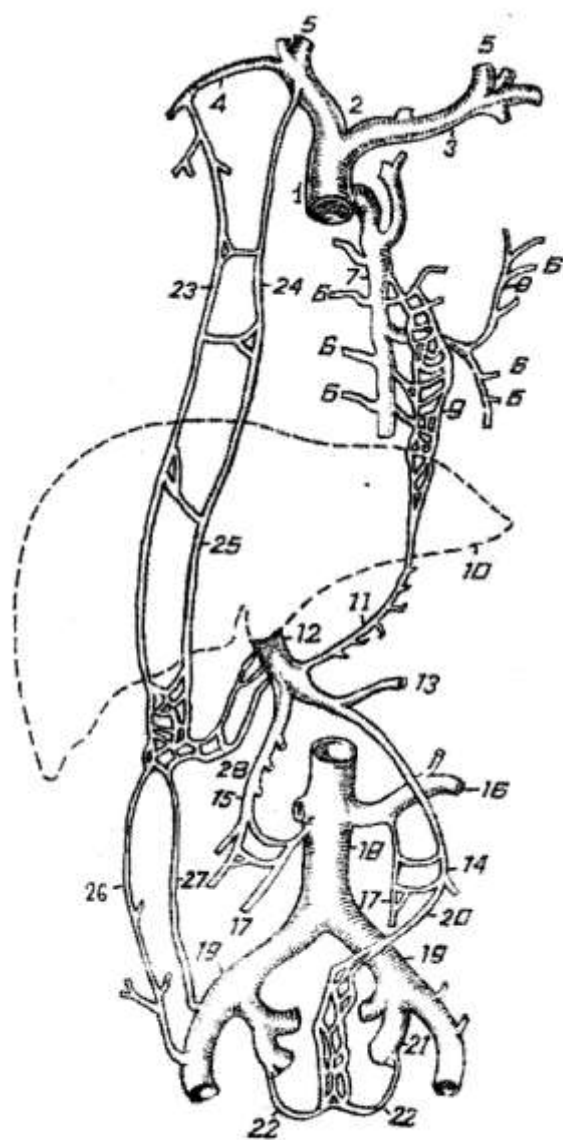
Завдання 34.

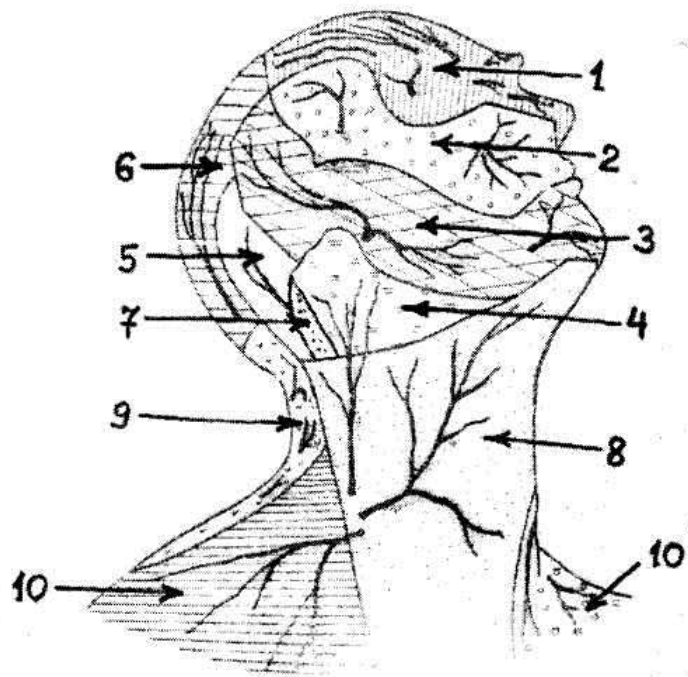
Завдання 35.

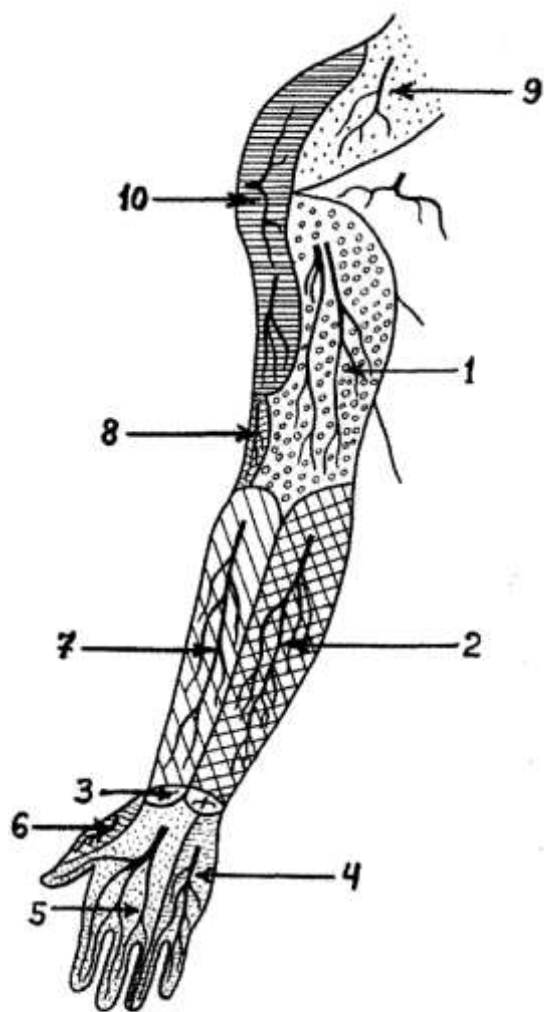
Завдання 36.

Завдання 37.

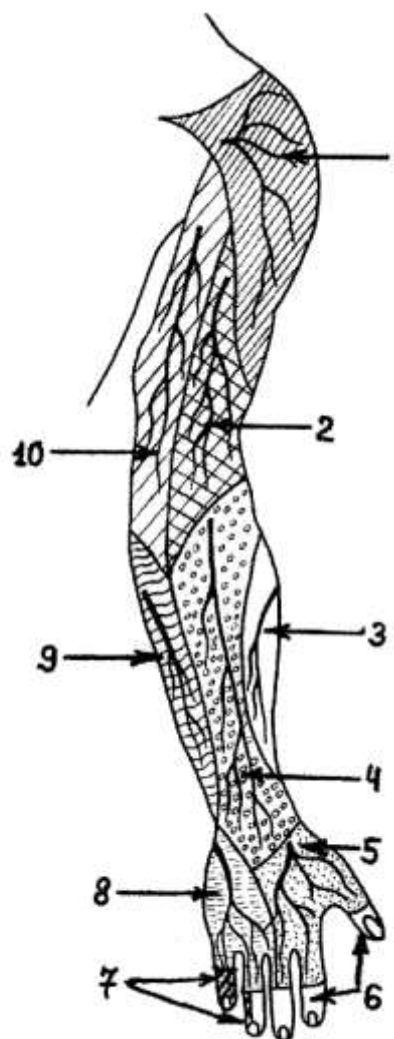

Завдання 38.

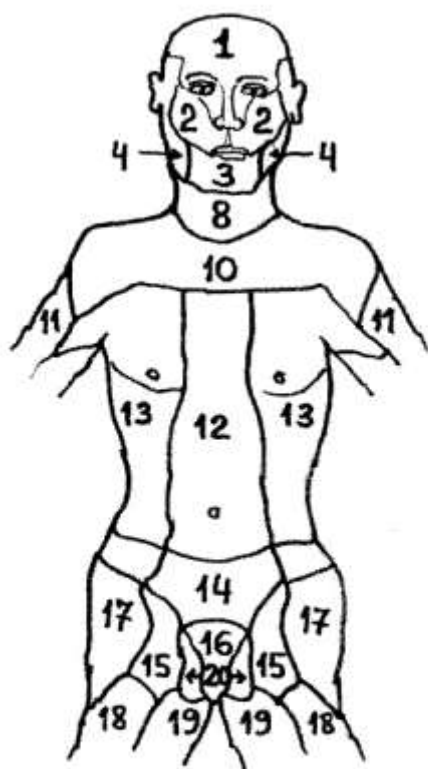
A

Завдання 39.

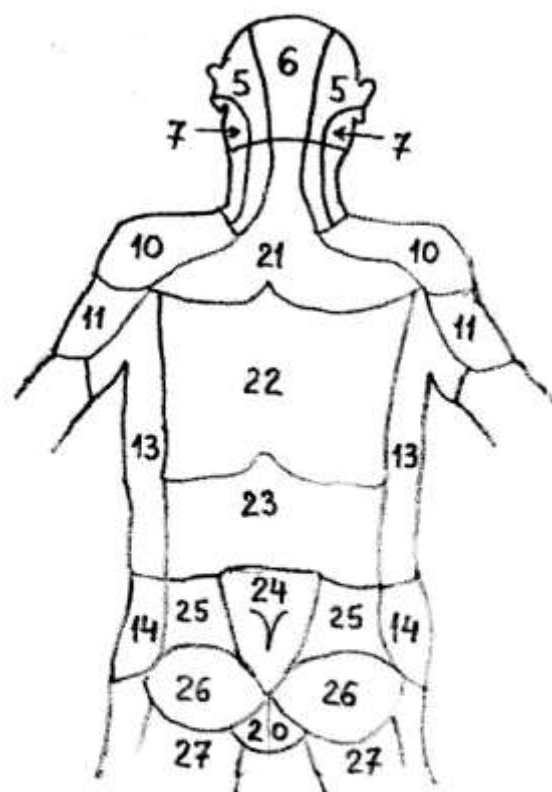

Б

Завдання 40.

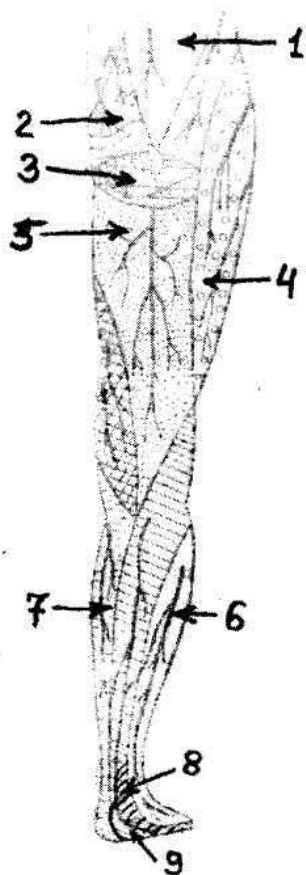

А

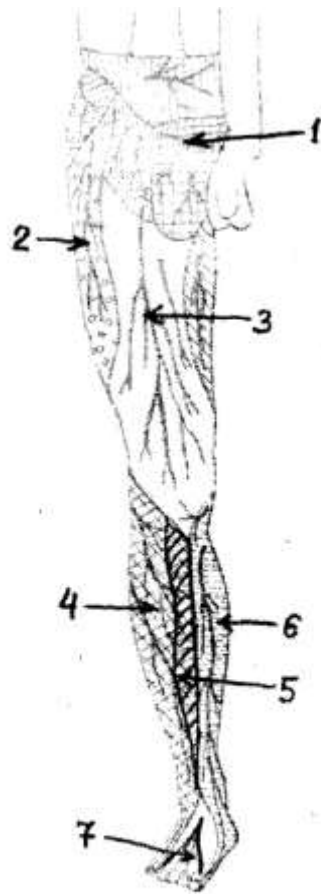
Б

Завдання 41.

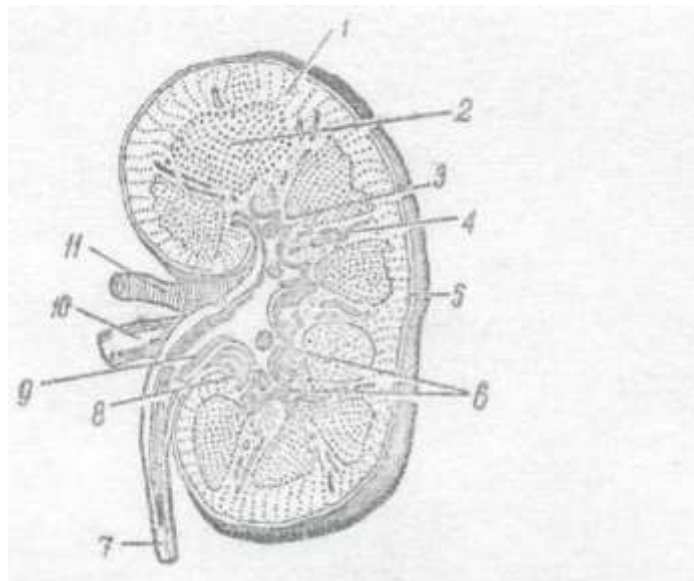
A

Завдання 42.

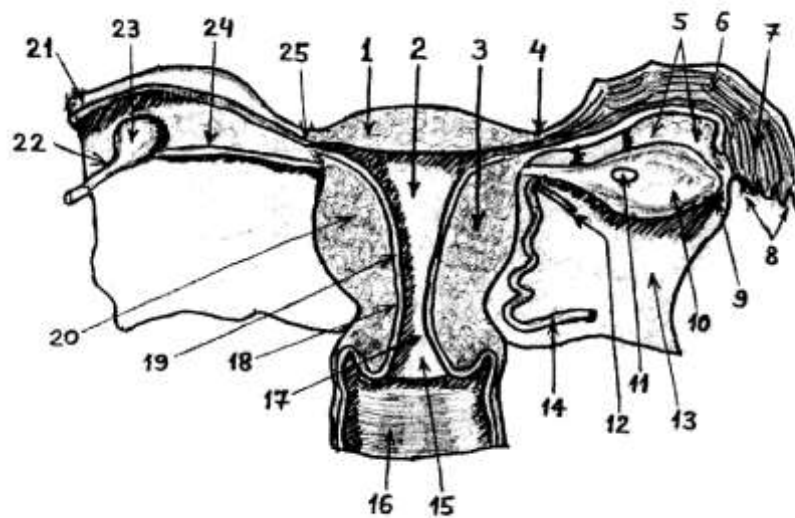

Б

Завдання 43.

Завдання 44.

Розділ 2
Текстові пояснення до схем з анатомії людини

Кістки тулуба.

Вид спереду. Завдання 1.

- 1 – ключиці,
- 2 – плечові суглоби,
- 3 – грудина,
- 4 – ребра,
- 5 – поперековий відділ хребта,
- 6 – тазова кістка,
- 7 – крижова кістка,
- 8 – куприк,
- 9 – кульшові суглоби.

Кістки тулуба.

Вид ззаду. Завдання 2.

- 1 – шийний відділ хребта,
- 2 – грудний відділ хребта,
- 3 – поперековий відділ хребта,
- 4 – крижова кістка,
- 5 – ключиці,
- 6 – лопатки,
- 7 – плечові суглоби,
- 8 – права плечова кістка,
- 9 – ліктьовий суглоб,
- 10 – кістки тазу,
- 11 – кульшові суглоби.

Хребет та ребра.

Вид ззаду. Завдання 3.

- 1 – шийний відділ хребта,
- 2 – грудний відділ хребта,
- 3 – верхні поперекові хребці,
- 4 – сім пар справжніх ребер,
- 5 – 8, 9, 10 пари несправжніх ребер,
- 6 – 11,12 пари флюктуючих ребер.

**Ребра та лопатка.
Вид справа. Завдання 4.**

- 1 – лопатка,
- 2 – сім пар справжніх ребер,
- 3 – 8, 9, 10 пари несправжніх ребер,
- 4 – 11, 12 пари флюктуючих ребер.

**Кістки тулуба.
Вид справа. Завдання 5.**

- 1 – сім пар справжніх ребер,
- 2 – 8, 9, 10 пари несправжніх ребер,
- 3 – 11, 12 пари – флюктуючі ребра,
- 4 – поперекові хребці,
- 5 – тазова кістка,
- 6 – куприк,
- 7 – кульшовий суглоб.

**Кістки правої руки.
Вид з долоневої поверхні кисті руки. Завдання 6.**

- 1 – ліктьова кістка,
- 2 – променева кістка,
- 3 – кістки зап'ястка,
- 4 – кістки п'ястка,
- 5 – проксимальні фаланги кісток пальців,
- 6 – середні фаланги кісток пальців,
- 7 – дистальні фаланги кісток пальців.

**Кістки правої руки.
Вид з тильної поверхні кисті руки. Завдання 7.**

- 1 – ліктьова кістка,
- 2 – променева кістка,
- 3 – кістки зап'ястка,
- 4 – кістки п'ястка,
- 5 – проксимальні фаланги кісток пальців,
- 6 – середні фаланги кісток пальців,
- 7 – дистальні фаланги кісток пальців.

**Кістки верхньої частини правої нижньої кінцівки.
Вид спереду. Завдання 8.**

- 1 – тазова кістка,
- 2 – кульшовий суглоб,
- 3 – стегнова кістка,
- 4 – наколінок,
- 5 – велика гомілкорова кістка,
- 6 – мала гомілкорова кістка.

**Кістки нижньої частини правої нижньої кінцівки.
Вид справа. Завдання 9.**

- 1 – стегнова кістка,
- 2 – наколінок,
- 3 – велика гомілкорова кістка,
- 4 – мала гомілкорова кістка,
- 5 – надп'яткова кістка,
- 6 – п'яткова кістка,
- 7 – човноподібна кістка,
- 8 – кубоподібна кістка,
- 9 – кістки плесна,
- 10 – кістки пальців ноги.

**Кістки нижньої частини правої ноги.
Вид ззаду. Завдання 10.**

- 1 – стегнова кістка,
- 2 – велика гомілкорова кістка,
- 3 – мала гомілкорова кістка,
- 4 – п'яткова кістка,
- 5 – кістки п'ястка,
- 6 – кістки пальців ноги.

**Кістки лівої стопи.
Вид зверху. Завдання 11.**

- 1 – надп'яткова кістка,
- 2 – п'яткова кістка,

- 3 – човноподібна кістка,
- 4 – три клиноподібні кістки,
- 5 – кубоподібна кістка,
- 6 – кістки плесна,
- 7 – кістки пальців ноги.

М'язи голови. Завдання 12.

- 1 – черепний апоневроз,
- 2 – надчерепний м'яз,
- 3 – скроневий м'яз,
- 4 – круговий м'яз ока,
- 5 – піднімач верхньої губи,
- 6 – круговий м'яз рота,
- 7 – м'яз опускаючий кут рота,
- 8 – м'яз опускач нижньої губи,
- 9 – підборіддевий м'яз,
- 10 – щічний м'яз,
- 11 – жувальний м'яз.

Поверхневі та передньобічні м'язи шиї. Завдання 13.

- 1 – підшкірний м'яз,
- 2 – грудинноключичнососковий м'яз,
- 3 – двохчеревцевий м'яз,
- 4 – лопатковопід'язиковий м'яз,
- 5 – грудинно - під'язиковий м'яз,
- 6 – щелепнопід'язиковий м'яз.

М'язи грудної клітки та живота: (зовнішній м'яз живота видалений). Завдання 14.

- 1 – грудинноключичнососковий м'яз,
- 2 – трапецієвидний м'яз,
- 3 – малий грудний м'яз,
- 4 – прямий м'яз живота,
- 5 – поперечний м'яз живота,
- 6 – внутрішній косий м'яз живота,
- 7 – біла лінія,

8 – великий грудний м'яз.

Поверхневі м'язи спини. Завдання 15.

- 1 – грудинноключичнососковий м'яз,
- 2 – трапецієвидний м'яз,
- 3 – дельтовидний м'яз,
- 4 – великий ромбовидний м'яз,
- 5 – найширший м'яз спини,
- 6 – великий сідничний м'яз.

М'язи верхньої кінцівки:

А - вид ззаду. Завдання 16.

- 1 – малий круглий м'яз,
- 2 – великий круглий м'яз,
- 3 – надостьовий м'яз,
- 4 – підостьовий м'яз,
- 5 – дельтовидний м'яз,
- 6 – трьохголовий м'яз плеча,
- 7 – плечопроменевий м'яз,
- 8 – довгий променевий м'яз – розгинач зап'ястка,
- 9 – короткий променевий м'яз – розгинач зап'ястка,
- 10 – м'яз розгинач пальців,
- 11 – ліктьовий м'яз – розгинач зап'ястка,
- 12 – ліктьовий м'яз – згинач зап'ястка.

Б- вид спереду. Завдання 17.

- 1 – підлопатковий м'яз,
- 2 – трьохголовий м'яз плеча,
- 3 – довгий долонний м'яз,
- 4 – поверхневий згинач пальців,
- 5 – ліктьовий згинач зап'ястка,
- 6 – променевий згинач зап'ястка,
- 7 – плечопроменевий м'яз,
- 8 – плечовий м'яз,
- 9 – двоголовий м'яз плеча,
- 10 – дельтовидний м'яз.

**М'язи правої нижньої кінцівки:
А - вид спереду. Завдання 18.**

- 1 – пахвинна зв'язка,
- 2 – клубовопоперековий м'яз,
- 3 – гребінцевий м'яз,
- 4 – довгий привідний м'яз,
- 5 – тонкий м'яз,
- 6 – камбаловидний м'яз,
- 7 – передній великогомілковий м'яз,
- 8 – чотириголовий м'яз стегна,
- 9 – кравецький м'яз,
- 10 – м'яз – натягував широкої фасції.

Б- вид ззаду. Завдання 19.

- 1 – великий сідничний м'яз,
- 2 – двоголовий м'яз стегна,
- 3 – литковий м'яз,
- 4 – п'яточне (Ахілове) сухожилля,
- 5 – камбаловидний м'яз,
- 6 – півперетинчастий м'яз,
- 7 – півсухожилковий м'яз.

Ядра аналізаторів в корі півкуль головного мозку. Завдання 20.

- 1 – ядро рухового аналізатора,
- 2 – ядро шкірного аналізатора,
- 3 – ядро рухового аналізатора, який синтезує звичні цілеспрямовані рухи,
- 4 – ядро зорового аналізатора письма,
- 5 – ядро зорового аналізатора,
- 6 – ядро слухового аналізатора,
- 7 – ядро слухового аналізатора усної мови,
- 8 – ядро рухового аналізатора артикуляції мови,
- 9 – ядро рухового аналізатора співдружнього повороту голови та очей,
- 10 – ядро рухового аналізатора письма,
- 11 – бічна мозкова борозна,
- 12 – нижня лобна борозна,
- 13 – верхня лобна борозна,
- 14 – центральна борозна.

Головний мозок. Присередня поверхня. Завдання 21.

- 1 – підмозолиста звивина,
- 2 – нюхове поле,
- 3 – прозора перегородка,
- 4 – верхня лобна звивина,
- 5 – коліно мозолистого тіла,
- 6 – поясна звивина,
- 7 – борозна мозолистого тіла,
- 8 – стовбур мозолистого тіла,
- 9 – поясна борозна,
- 10 – центральна борозна, (борозна Роланда),
- 11 – прицентрально-долька,
- 12 – передклин,
- 13 – потиличнотім'яна борозна,
- 14 – підтім'яна борозна,
- 15 – клин,
- 16 – міст,
- 17 – склепіння,
- 18 – довгастий мозок.

Півкулі головного мозку на горизонтальному перерізі. Завдання 22.

- 1 – кора півкуль головного мозку,
- 2 – передній ріг бічного шлуночка,
- 3 – смугасте тіло,
- 4 – третій мозковий шлуночок,
- 5 – задній ріг бічного шлуночка,
- 6 – таламус (згір'я проміжного мозку),
- 7 – хвостате ядро,
- 8 – прозора перегородка (порожнина).

Схема топографії рухових шляхів мозку. Завдання 23.

- 1 – латеральний кортікоспінальний тракт,
- 2 – передній кортікоспінальний тракт,
- 3 – кортикобульбарний тракт,
- 4 – кортікоспінальний тракт (в складі ніжки мозку).

Схема топографії головних чутливих шляхів в головному мозку та мозочку. Завдання 24.

- 1 – мозочковопокрівлевий тракт,
- 2 – передній та задній спинномозкові тракти,
- 3 – задній спинномозковий корінець,
- 4 – спіноталамічний тракт,
- 5 – ядро заднього канатика спинного мозку,
- 6 – медіальна петля,
- 7 – червоне ядро.

Схема головних нисхідних шляхів великого мозку та мозочка до спинного мозку. Завдання 25.

- 1 – червоне ядро,
- 2 – чотиригорбикове тіло,
- 3 – латеральне ядро вестибулярного нерва (ядро Дейтерса),
- 4 – латеральний вестібулоспінальний тракт,
- 5 – руброспінальний тракт,
- 6 – пірамідний шлях бічного канатика,
- 7 – передній вестібулоспінальний тракт,
- 8 – покрівлевоспінальний тракт,
- 9 – передній кортікоспінальний тракт,
- 10 – кортікоспінальний тракт в складі ніжки мозку.

Схема систем нервових волокон в складі заднього канатика спинного мозку, медіальної чутливої петлі та шляху покрівлі середнього мозку. Завдання 26.

- 1 – система волокон чутливої медіальної петлі,
- 2 – спіноталамічний шлях.

Нисхідні (еферентні) шляхи. Завдання 27.

- 1 – руброспінальний шлях Монакова,
- 2 – пірамідний шлях,
- 3 – передній пірамідний шлях,
- 4 – бічний пірамідний шлях.

Кортикомозочковий шлях (по Виллигеру). Завдання 28.

- 1 – мозочок,
- 2 – міст,
- 3 – лобномостовий шлях,
- 4 – потилично-тім'яно-мостовий шлях,
- 5 – кортикоспінальний шлях.

Зоровий шлях. Завдання 29.

- 1 – зоровий нерв,
- 2 – перехрест зорових нервів,
- 3 – зоровий горб та бічне колінчасте тіло,
- 4 – центр зорової пам'яті,
- 5 – нервові волокна зорового шляху до чотиригорбикового тіла,
- 6 – ядро Якубовича окорухового нерва,
- 7 – нервові волокна, що входять в склад окорухового нерва,
- 8 – війчастий вузол,
- 9 – райдужка,
- 10 – поле зору,
- 11 – сітківка ока.

Слуховий шлях (по Виллигеру). Завдання 30.

- 1 – завитковий нерв,
- 2 – вентральне ядро завиткового нерва,
- 3 – дорзальне ядро завиткового нерва,
- 4 – слухова полоска,
- 5 – верхня олива,
- 6 – трапецієвидне тіло,
- 7 – бічна петля,
- 8 – ядра бічної петлі,
- 9 – нижні горбики чотиригорбикового тіла,
- 10 – медіальна колінчасте тіло,
- 11 – центральний слуховий шлях,
- 12 – ядро слухового аналізатора в корі.

Нюховий шлях. Завдання 31.

- 1 – нюхові нитки,

- 2 – нейрони нюхових цибулин,
- 3 – нюхові цибулини,
- 4 – нюховий шлях від нюхових цибулин,
- 5 – коліно мозолистого тіла,
- 6 – нейрони в закрутці під мозолистим тілом,
- 7 – склепіння,
- 8 – поясна закрутка,
- 9 – волокна склепіння, що йдуть у гіпокамп (закрутка морського коня),
- 10 – звивина парагіпокампа,
- 11 – гачок,
- 12 – скронева доля,
- 13 – ділянка нюхового аналізатора кори,
- 14 – нюховий тракт.

Артерії верхньої кінцівки. Завдання 32.

- 1 – плечоголовий стовбур,
- 2 – підключична артерія,
- 3 – пахвова артерія,
- 4 – плечова артерія,
- 5 – променева артерія,
- 6 – ліктьова артерія,
- 7 – головна артерія великого пальця кисті,
- 8 – власні долоневі пальцеві артерії,
- 9 – загальні долоневі пальцеві артерії,
- 10 – поверхнева артеріальна дуга долоні,
- 11 – глибока артеріальна дуга долоні,
- 12 – загальна міжкісткова артерія.

Схема анастомозів непарних артерій черевної порожнини. Завдання 33.

- 1 – черевний відділ аорти,
- 2 – черевна артерія,
- 3 – ліва шлункова артерія,
- 4 – артерія селезінки,
- 5 – печінкова артерія,
- 6 – права шлункова артерія,
- 7 – праві гілки печінкової артерії,
- 8 – ліві гілки печінкової артерії,
- 9 – міхурові артерії,

- 10 – шлунководванадцятипала артерія,
- 11 – права шлунковощічна артерія,
- 12 – ліва шлунково сальникова артерія,
- 13 – верхня підшлунково дванадцятипала артерія,
- 14 – нижня підшлунководванадцятипала артерія,
- 15 – верхня брижова артерія,
- 16 – серединна ободова артерія,
- 17 – права ободова артерія,
- 18 – клубовоободова артерія,
- 19 – артерія апендикса,
- 20 – арка Ріолані,
- 21 – нижня брижова артерія,
- 22 – ліва ободова артерія,
- 23 – сигмовидна артерія,
- 24 – верхня гемороїдальна артерія,
- 25 – загальна клубова артерія,
- 26 – зовнішня клубова артерія,
- 27 – підшлункова артерія,
- 28 – середня гемороїдальна артерія.

Схема ворітної вени. Завдання 34.

- 1 – верхня брижова вена,
- 2 – шлунок,
- 3 – ліва шлункова вена,
- 4 – селезінка,
- 5 – хвіст підшлункової залози,
- 6 – вена селезінки,
- 7 – нижня брижова вена,
- 8 – нисхідна ободова кишка,
- 9 – пряма кишка,
- 10, 11, 12 – нижня, середня та верхня вени прямої кишки,
- 13 – клубова кишка,
- 14 – висхідна ободова кишка,
- 15 – головка підшлункової залози,
- 14 – нижня підшлунководванадцятипала артерія,
- 15 – верхня брижова артерія,
- 16 – серединна ободова вена,
- 17 – ворітна вена,
- 18 – вена жовчного міхура,
- 19 – жовчний міхур,
- 20 – дванадцятипала кишка,
- 21 – печінка.

Артерії нижньої кінцівки. Завдання 35.

- 1 – стегнова артерія,
- 2 – нисхідна артерія коліна,
- 3 – артеріальна стінка наколінка,
- 4 – медіальна бічна артерія, що огинає стегно,
- 5 – латеральна артерія, що огинає стегно,
- 6 – глибока стегнова артерія,
- 7 – передня великогомілкова артерія,
- 8 – тильна артерія стопи,
- 9 – тильні плеснові артерії.

Схема анастомозів між ворітною веною та верхньою і нижньою порожнистими венами. Завдання 36.

- 1 – верхня порожниста вена,
- 2 – права безім'яна вена,
- 3 – ліва безім'яна вена,
- 4 – підключична вена та аксілярна вена,
- 5 – внутрішня яремна вена,
- 6 – міжреберні вени,
- 7 – непарна вена,
- 8 – напівнепарна вена,
- 9 – сплетення стравохода,
- 10 – печінка,
- 11 – вінцеві вени до шлуночків серця,
- 12 – ворітна вена,
- 13 – вена селезінки,
- 14 – нижня брижова вена,
- 15 – верхня брижова вена,
- 16 – ниркова вена,
- 17 – внутрішня сім'яна вена,
- 18 – нижня порожниста вена,
- 19 – загальна клубова вена,
- 20 – верхня гемороїдальна вена,
- 21 – підшлункова вена,
- 22 – середня гемороїдальна вена,
- 23 – грудинонадшлункова вена,
- 24 – внутрішня вена молочної залози,
- 25 – верхня надшлункова вена,
- 26 – поверхнева надшлункова,
- 27 – нижня надшлункова вена,
- 28 – біляпупкові вени.

**Периферична чутлива іннервація шкіри голови та шиї
(по Кішш-Сентаготаї). Завдання 37.**

- 1 – очний нерв (перша гілка трійничного нерва),
- 2 – верхньощелепний нерв (друга гілка трійничного нерва),
- 3 – нижньощелепний нерв (третя гілка трійничного нерва),
- 4 – великий вушний нерв (від шийного сплетення),
- 5 – малий потиличний нерв (від шийного сплетення),
- 6 – великий потиличний нерв,
- 7 – вушна гілка блукаючого нерва,
- 8 – поперечний шийний нерв (від шийного сплетення),
- 9 – задні гілки шийних нервів,
- 10 – надключичні гілки від шийного сплетення.

**Шкірна іннервація верхньої кінцівки (по Кішш-Сентаготаї).
А – долонева поверхня. Завдання 38**

- 1 – медіальний плечовий шкірний нерв (*nervus cutaneus brachii medialis*),
- 2 – медіальний шкірний нерв передпліччя (*nervus cutaneus antebrachii medialis*),
- 3 – долонева гілка середнього нерва (*ramus palmaris nervus medialis*),
- 4 – шкірна долонева гілка ліктьового нерва (*ramus cutaneus palmaris nervus ulnaris*),
- 5 – середній нерв (*nervus medialis*),
- 6 – поверхнева гілка променевого нерва (*ramus superficialis nervus radialis*),
- 7 – латеральний шкірний нерв передпліччя (*nervus cutaneus antebrachii lateralis*),
- 8 – задній плечовий шкірний нерв, або променевий нерв (*nervus cutaneus brachii posterior*), (*nervus radialis*),
- 9 – надключичні нерви з шийного нервового сплетення (*nerki supraclaviculares (plexus cervicalis)*),
- 10 – пахвовий нерв (*nervus axillaris*).

Б – тил руки. Завдання 39

- 1 – пахвовий нерв (*nervus axillaris*),
- 2 – променевий нерв (*nervus radialis*) (латеральний нижній та задній шкірні нерви плеча),
- 3 – латеральний шкірний нерв передпліччя (*nervus cutaneus antebrachii lateralis*),
- 4 – задній шкірний передпліччя (гілка променевого нерва),
- 5 – поверхневі гілки променевого нерва,
- 6 – серединний нерв,

- 7 – долонева шкірна гілка ліктьового нерва,
- 8 – задня гілка ліктьового нерва,
- 9 – медіальний шкірний нерв передпліччя,
- 10 – медіальний шкірний нерв плеча.

**Схема периферичної чутливої іннервації шкіри
(по Кішш-Сентаготаї). Завдання 40.**

А – вид спереду.

Б- вид ззаду.

- 1 – очний нерв (перша гілка трійничного нерва),
- 2 – верхньощелепний нерв (друга гілка трійничного нерва),
- 3 – нижньощелепний нерв (третья гілка трійничного нерва),
- 4 – великий вушний нерв (від шийного сплетення),
- 5 – малий потиличний нерв (від шийного сплетення),
- 6 – великий потиличний нерв,
- 7 – вушна гілка блукаючого нерва,
- 8 – поперечний шийний нерв (від шийного сплетення),
- 9 – задні гілки шийних нервів,
- 10 – надключичні гілки від шийного сплетення,
- 11 – пахвинний нерв (від шийного сплетення),
- 12 – міжреберні нерви (передні шкірні гілки),
- 13 – міжреберні нерви (бічні шкірні гілки),
- 14 – клубовопідчеревний нерв (поперекове сплетення),
- 15, 16 – статево-стегновий нерв,
- 17 – бічний шкірний нерв стегна,
- 18 – передній шкірний нерв стегна,
- 19 – шкірна гілка затульного нерва,
- 20 – гілки до промежини від заднього шкірного нерва стегна,
- 21 – задні гілки шийних нервів,
- 22 – гілки до спини від грудних нервів,
- 23 – шкірні гілки від поперекового нерва,
- 24 – гілки від крижових нервів,
- 25 – верхні сідничні нерви,
- 26 – нижні сідничні нерви,
- 27 – задній шкірний нерв стегна.

Шкірна іннервація нижньої кінцівки (по Кішш-Сентаготаї).

А – задня поверхня. Завдання 41.

- 1 – верхні сідничні нерви,

- 2 – медіальний сідничні нерви,
- 3 – нижні сідничні нерви,
- 4 – латеральний стегновий шкірний нерв,
- 5 – задній шкірний нерв стегна,
- 6 – латеральний шкірний нерв гомілки (малогомілковий нерв),
- 7 – медіальний шкірний нерв гомілки (великогомілковий нерв),
- 8 – гомілковий нерв,
- 9 – латеральний нерв стопи.

Б – передня поверхня. Завдання 42.

- 1 – пахвинностегновий нерв,
- 2 – латеральний шкірний нерв стегна,
- 3 – передні шкірні гілки стегового нерва,
- 4 – латеральний шкірний нерв гомілки (малогомілковий нерв),
- 5 – стегновий нерв,
- 6 – медіальний шкірний нерв гомілки (великогомілковий нерв),
- 7 – глибокий малогомілковий нерв.

Будова нирки на розрізі. Завдання 43.

- 1 – кора нирки,
- 2 – мозкова речовина нирки,
- 3 – ниркові сосочки,
- 4 – ниркові канальці,
- 5 – капсула нирки,
- 6 – малі ниркові чашечки,
- 7 – сечовід,
- 8 – великі ниркові чашечки,
- 9 – ниркова миска,
- 10 – ниркова вена,
- 11 – ниркова артерія.

Матка. Маткові труби, піхва. Фронтальний розріз. Вигляд ззаду. Завдання 44.

- 1 – дно матки,
- 2 – порожнина матки,
- 3 – тіло матки,
- 4 – перешийок маткової труби,
- 5 – над'яєчник,
- 6 – ампула маткової труби,

- 7 – лійка маткової труби,
- 8 – торочки маткової труби,
- 9 – пухирчасті придатки,
- 10 – пухирчастий яєчниковий фолікул,
- 11 – жовте тіло,
- 12 – кругла маткова зв'язка,
- 13 – широка маткова зв'язка,
- 14 – маткова артерія,
- 15 – вічко матки,
- 16 – піхвові зморшки,
- 17 – канал шийки матки,
- 18 – шийка матки,
- 19 – ендометрій (слизова оболонка),
- 20 - міометрій (м'язова оболонка),
- 21 – маткова труба,
- 22 – брижа яєчника,
- 23 – яєчник,
- 24 – власна зв'язка яєчника,
- 25 – маткове вічко маткової труби.

Список рекомендованої літератури

1. Андронеску А. Анатомія ребенка. – Бухарест, 1970. – 360 с.
2. Античук Ю.П. Анатомія і фізіологія дитини. – К.: Вища школа, 1984.
3. Грейда Б.П. Малий анатомічний атлас. – Луцьк, 1996.
4. Грицуляк Б.В., Грицуляк В.Б. Морфологія яєчка. – 1998. – 130 с.
5. Ермолаев Ю.А. Возрастная физиология. – М.: Высшая школа, 1985.
6. Завацький В.І. Фізіологічна характеристика розвитку організму школяра. – Луцьк, 1994.
7. Кабанов А.Н., Чабовская А.П. Анатомия, физиология и гигиена детей дошкольного возраста. – М.: Просвещение, 1975.
8. Кирпатовский И.Д., Бочаров В.Я. Рельефная анатомия человека. Москва, 1974. – 157 с.
9. Леотьева Н.Н., Маринова К.В., Каплун Э.Г. Анатомия и физиология детского организма. – М.: Просвещение, 1976.
10. Леотьева Н.Н., Маринова К.В. Анатомия и физиология детского организма. – М.: Просвещение, 1986.
11. Маркосян А.А. Вопросы возрастной физиологии. – М.: Просвещение, 1974.
12. Матюшонок М.Т. Анатомія і фізіологія та гігієна дітей молодшого шкільного віку. – К.: Вища школа, 1973.
13. Мицкан Б.М. Функціональна анатомія. – 2006. – 520 с.
14. Петришина О.Л., Попова Е.П. Анатомія, фізіологія і гігієна дітей молодшого шкільного віку. – К.: Вища школа, 1982.
15. Синельников Р.Д. Атлас анатомии человека. – Москва, 1958. – 600 с.
16. Старушко Л.І. Анатомія і фізіологія людини. – К., 1992.
17. Сушко О. Анатомія людини. – К.: Вища школа, 2000.
18. Хрипкова А.Г. Вікова Фізіологія. – К.: Вища школа, 1982.

19.Хрипкова А.Г., Антропова М.В., Фарбер Д.А. Возрастная физиология и школьная гигиена. – М.: Просвещение, 1990.